

Határozatok Tára

Henrik Saugmandsgaard Øe
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. május 26.¹

C-230/15. sz. ügy

**Brite Strike Technologies Inc.
kontra
Brite Strike Technologies SA**

(a rechtbank Den Haag [hágai elsőfokú bíróság, Hollandia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal — Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — Joghatóság és a határozatok végrehajtása — 44/2001/EK rendelet — 71. cikk — Egy különös jogterületre vonatkozó egyezmény alkalmazhatósága — A szellemi tulajdonról szóló benelux egyezmény — Az említett rendeletet követően hatályba lépett, de a korábbi szerződések lényeges tartalmát átvevő egyezmény — 44/2001 rendelet — A 22. cikk 4. pontja — Benelux védjeggyel összefüggő jogvita — A három benelux állam vagy kizárólag azok egyike bíróságainak joghatósága — Ezen állam meghatározására esetlegesen alkalmazandó kritériumok”

I – Bevezetés

1. A rechtbank Den Haag (hágai elsőfokú bíróság, Hollandia) által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK – rendszerint „Brüsszel I”-rendelet néven hivatkozott – tanácsi rendelet² 22. cikke 4. pontjának, valamint 71. cikkének az értelmezésére vonatkozik.

2. Ezt a kérelmet az említett holland bíróság előtt folyamatban lévő, annak meghatározásával kapcsolatos problémát felvető eljárás keretében terjesztették elő, hogy mely bíróság rendelkezik joghatósággal azon jogvita elbírálására, amelyet egy amerikai társaság kezdeményezett egy luxemburgi társaság benelux védjegyének törlése érdekében.

3. Mivel a 44/2001 rendelet 22. cikkének 4. pontja és a szellemi tulajdonról (védjegyek és formatervezési minták) szóló, 2005. február 25-i benelux egyezmény³ (a továbbiakban: CBPI) 4.6 cikke egyaránt tartalmaz olyan joghatósági szabályokat, amelyek a védjegyek érvényessége tárgyában magánszemélyek között folyamatban lévő, határokon átnyúló jogvitákra alkalmazandók, a kérdést előterjesztő bíróságban kérdés merül fel azzal kapcsolatban, hogy – tárgyi, területi és időbeli hatályuk egybeesése esetén – e két jogi eszköz rendelkezései milyen kapcsolatban vannak egymással.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o., helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o., HL 2011. L 124., 47. o.

3 — A Belga Királyság, a Luxemburgi Nagyhercegség és a Holland Királyság által Hágában aláírt egyezmény.

4. A 44/2001 rendelet 71. cikke értelmében e rendelet hatálybalépése nem érinti azon egyezmények alkalmazhatóságát, amelyeknek az Európai Unió tagállamai már a részesei, és amelyek egyes különös jogterületeken a joghatóságot szabályozzák. A Bíróságnak arról kell határoznia, hogy e cikkből az következik-e, hogy a jelen esetben a CBPI-nek kell elsőbbséget tulajdonítani, mivel – bár az említett rendeletet követően lépett hatályba – különösen a 4.6 pontja átveszi a korábbi belux szerződések lényeges tartalmát.

5. Abban az esetben, ha a Bíróság azt állapítaná meg, hogy a 44/2001 rendelet rendelkezéseinek elsőbbséget kell élvezniük a CBPI rendelkezéseivel szemben, a kérdést előterjesztő bíróság annak meghatározását kéri, hogy e rendelet 22. cikkének 4. pontjából az következik-e, hogy a három belux állam bíróságai egyformán joghatósággal rendelkeznek az alapeljárásban szereplőhöz hasonló jogvitában, vagy – ellenkező esetben – azon kritériumok pontosítását kéri, amelyek alapján – e szakaszban esetlegesen a CBPI 4.6 cikkének alkalmazásával – kijelölhető az említettek közül az a tagállam, amelynek a bíróságai kizárólagos joghatósággal rendelkeznek.

II – Jogi háttér

A – A 44/2001 rendelet

6. E rendelet 2. cikkének (1) bekezdése általános joghatósági szabályt állapít meg, amely szerint „[e] rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető”.

7. Az említett rendelet 22. cikke 4. pontjának első bekezdése, amely e rendelet II. fejezetének a „Kizárólagos joghatóság” című 6. szakaszában található, előírja, hogy „a lakóhelyre való tekintet nélkül [...] olyan eljárásra, amelynek tárgya szabadalom, védjegy, formatervezési minta vagy hasonló, letétbe helyezést [helyesen: bejelentést] vagy lajstromozást igénylő jogok lajstromozása vagy érvényessége, annak a tagállamnak a bíróságai [rendelkeznek kizárólagos joghatósággal], ahol a letétbe helyezést [helyesen: bejelentést] vagy lajstromozást kérelmezték, vagy az megtörtént, illetve közösségi jogi aktus vagy nemzetközi egyezmény alapján megtörténtnek tekintendő”.

8. Az említett 4. pont második bekezdése pontosítja, hogy „[a]z Európai Szabadalmi Hivatal 1973. október 5-én Münchenben aláírt, az európai szabadalmak megadásáról szóló egyezménye”⁴ „alapján fennálló joghatóságának sérelme nélkül, az egyes tagállamok bíróságai a lakóhelyre való tekintet nélkül kizárólagos joghatósággal rendelkeznek az említett államnak megadott európai szabadalom lajstromozását vagy érvényességét érintő eljárásban”⁵.

9. Ugyanezen rendeletnek a „Más jogi aktusokhoz való viszony” című VII. fejezetében szereplő 71. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) E rendelet nem érinti azokat az egyezményeket, amelyeknek a tagállamok részesei, és amelyek egyes különös jogterületeken a joghatóságot, valamint a határozatok elismerését és végrehajtását szabályozzák.

4 — Ezen egyezmény (a továbbiakban: Münchener Egyezmény) szövege elérhető a következő internetes oldalon: <http://www.epo.org/law-practice/legal-texts/html/epc/2013/f/ma1.html>.

5 — E 22. cikk 4. pontjának első és második bekezdése lényegében a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i (HL 1972. L 299., 32. o.), az új tagállamok ezen egyezményhez való csatlakozásáról szóló későbbi egyezményekkel módosított egyezmény (HL 1998. C 27., 1. o., a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) 16. cikke (4) bekezdésének, illetve az egyezmény mellékletét képező jegyzőkönyv Vd. cikkének felel meg. A Brüsszeli Egyezmény 16. cikkének (4) bekezdéséhez fűzött értelmezés és magyarázat nézetem szerint átültethető a 44/2001 rendelet 22. cikkének 4. pontjára, mivel az említett rendelkezések egyenértékűnek tekinthetők (lásd analógia útján: 2015. szeptember 10-i Holterman Ferho Exploitatie és társai ítélet, C-47/14, EU:C:2015:574, 38. pont).

(2) Az egységes értelmezés érdekében az (1) bekezdést a következő módon kell alkalmazni:

a) e rendelet nem akadályozza annak a tagállamnak a bíróságát, amely egyes különös jogterületekről szóló egyezményben részes, hogy az említett egyezménynek megfelelően még akkor is megállapítsa joghatóságát, ha az alperes olyan más tagállamban rendelkezik lakóhellyel, amely az említett egyezménynek nem részese. Az eljáró bíróság minden esetben e rendelet 26. cikkét alkalmazza;

[...]”⁶.

10. A 44/2001 rendeletet hatályon kívül helyezte a „Brüsszel Ia”-rendelet néven hivatkozott 1215/2012/EU rendelet,⁷ amely azonban nem alkalmazandó azokra a bírósági eljárásokra, amelyeket – az alapeljáráshoz hasonlóan – 2015. január 10. előtt indítottak.⁸ Az 1215/2012 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése, 24. cikkének 4. pontja és 71. cikke átveszi a 44/2001 rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében, 22. cikkének 4. pontjában és 71. cikkében megállapított joghatósági szabályokat, és azokhoz csupán az e rendelkezések általános tartalmát nem érintő kiigazításokat fűz.⁹ Az 542/2014/EU rendelet¹⁰ jelentősebb mértékben módosította az 1215/2012 rendeletet azzal, hogy azt kiegészítette a 71a.–71d. cikkekkal annak érdekében, hogy szabályozza az 1215/2012 rendelet fennálló kapcsolatát¹¹ mind az Egységes Szabadalmi Bíróságról szóló megállapodással,¹² mind a Benelux Bíróságról szóló megállapodással.¹³

B – A CBPI

11. A CBPI az 5.2. cikkének megfelelően 2006. szeptember 1-jétől hatályon kívül helyezte egyrészt az áruvédjegyről szóló, 1962. március 19-én Brüsszelben aláírt benelux egyezményt¹⁴, amely mellékletként tartalmazta az egységes benelux védjegy törvényt¹⁵, másrészt a formatervezési mintákról szóló, 1996. október 25-én Brüsszelben aláírt benelux egyezményt¹⁶, amely mellékletként tartalmazta a formatervezési mintákra vonatkozó egységes benelux törvényt.¹⁷

6 — A 44/2001 rendelet 71. cikke – mindössze egyetlen lényeges szövegezésbeli eltéréssel – a Brüsszeli Egyezmény 57. cikkét váltja fel (lásd: a jelen indítvány 25. pontja).

7 — A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.).

8 — Az 1215/2012 rendelet időbeli hatályát a 66. cikke határozza meg.

9 — E tekintetben csupán annyit jegyezni meg, hogy egyrészt az 1215/2012 rendelet 24. cikkének 4. pontja pontosítja, hogy ez a rendelkezés attól függetlenül alkalmazandó, hogy az általa szabályozott kérdés keresetben vagy kifogás útján merült-e fel (összhangban a következő ítéletekkel: 2006. július 13-i GAT-ítélet, C-4/03, EU:C:2006:457, 31. pont, valamint Roche Nederland és társai ítélet, C-539/03, EU:C:2006:458, 40. pont), másrészt pedig hogy az 1215/2012 rendelet 71. cikke a „jurisdiction” (bírság) általános kifejezéssel váltja fel a 44/2001 rendelet 71. cikkében szereplő „tribunal” (bírság) kifejezést, többek között e rendelet francia nyelvű változatában.

10 — Az 1215/2012/EU rendeletnek az Egységes Szabadalmi Bíróság és a Benelux Bíróság vonatkozásában alkalmazandó szabályok tekintetében történő módosításáról szóló, 2014. május 15-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2014. L 163., 1. o.), amely 2. cikkének megfelelően 2015. január 10-től hatályos.

11 — Lásd: az 542/2014 rendelet (1)–(4) preambulumbekzdése. Konkrétan, az e rendelet által beillesztett 71a. cikk kimondja, hogy a „több tagállam [...] közös bírósága[i]”, vagyis az Egységes Szabadalmi Bíróság és a Benelux Bíróság az 1215/2012 rendelet értelmében vett „bírságoknak” minősülnek.

12 — A 2013. február 19-én aláírt e megállapodás (HL 2013. C 175., 1. o.) hatálybalépésére akkor kerül sor, ha azt a 89. cikkének (1) bekezdésében meghatározott feltételek mellett tizenhárom tagállam megerősíti.

13 — A Benelux Bíróság létrehozásáról és alapszabályáról szóló, a Belga Királyság, a Luxemburgi Nagyhercegség és a Holland Királyság által 1965. március 31-én Brüsszelben aláírt szerződés, amely 1974. január 1-jén lépett hatályba. E három állam 2012. október 15-én e szerződés módosításáról szóló jegyzőkönyvet írt alá, hogy az 1215/2012 rendelet hatálya alá tartozó különös jogterületeken joghatóságot ruházzon a Benelux Bíróságra.

14 — A továbbiakban: CBM, amely 1969. július 1-jén lépett hatályba.

15 — A továbbiakban: LBM, amely 1971. január 1-jén lépett hatályba.

16 — A továbbiakban: CBDM, amely 1974. január 1-jén lépett hatályba.

17 — A továbbiakban: LBDM, amely 1975. január 1-jén lépett hatályba.

12. Preambuluma értelmében a CBPI célkitűzései különösen a következők:

- „a benelux védjegyre és formatervezési mintára vonatkozó egyezmények, egységes törvények és módosító jegyzőkönyvek egyetlen egyezménnyel való felváltása, amely egyszerre, következetesen és átlátható módon szabályozza a védjegyjogot és a formatervezési minták jogát;”
- „gyors és hatékony eljárások megállapítása [...] a benelux szabályozásnak a közösségi szabályozáshoz, valamint a Három Magas Szerződő Fél által már megerősített nemzetközi szerződésekhez igazítása érdekében;” továbbá
- „a Benelux Védjegyhivatal és a Benelux Mintaoltalmi Hivatal felváltása a Benelux Szellemijog-védelmi Szervezettel (védjegyek és formatervezési minták), amely a feladatainak ellátásához saját és kiegészítő hatáskörökkel rendelkező döntéshozó és végrehajtó szervekkel rendelkezik”¹⁸.

13. A CBPI „Joghatóság” című 4.6 cikke, amely lényegében az LBM 37. cikkét¹⁹ és az LBDM 29. cikkét²⁰ veszi át, a természetes vagy jogi személyek közötti jogvitákkal kapcsolatban kimondja²¹:

„(1) Kifejezetten eltérő megállapodás sérelme nélkül a bíróságok joghatóságát a védjegyek és formatervezési mintákkal kapcsolatos ügyekben az alperes lakóhelye vagy a vitatott kötelezettség keletkezésének vagy teljesítésének helye határozza meg. A védjegy vagy formatervezési minta bejelentésének vagy lajstromozásának helye önmagában semmiképpen sem szolgálhat a joghatóság meghatározásának alapjául.

(2) Amennyiben a fenti kapcsolóelvek alapján nem állapítható meg a joghatóság, a felperes a saját lakóhelyének vagy tartózkodási helyének bíróságához fordulhat, vagy amennyiben nem rendelkezik lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel benelux területen, a választása szerinti – brüsszeli, hágai vagy luxembourgi – bírósághoz fordulhat.

(3) A bíróságok hivatalból alkalmazzák az (1) és a (2) bekezdésben megállapított szabályokat, és kifejezetten megállapítják joghatóságukat.

[...]”

III – Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

14. 2010. február 4-én a luxembourgi (Luxemburg) székhelyű Brite Strike Technologies SA bejelentette a „Brite Strike” szövegjelölést, hogy azt a hágai székhelyű OBPI benelux védjegyként lajstromozza.

18 — A CBPI 1.2, 1.3 és 1.5 cikke értelmében az említett szervezet székhelye Hága, és a szervezetet az említett egyezményben rá bízott feladatok ellátását segítő különböző szervek – többek között a „Benelux Szellemijog-védelmi Hivatal (védjegyek és formatervezési minták)” (a továbbiakban: OBPI) – alkotják.

19 — A CBM-hez és az LBM-hez a belga, a luxembourgi és a holland kormány által fűzött közös kommentár holland nyelvű szövegét a *Tractatenblad van het Koninkrijk der Nederlanden* 1962. évi 58. számában tették közzé (az LBM 37. cikke tekintetében lásd: 75. és azt követő oldalak). Ezen indokolás francia nyelvű változata elérhető az OBPI internetes oldalán (https://www.boip.int/wps/portal/site/juridical/site/juridical/regulations/oldregulations!/ut/p/a0/04_Sj9CPYkssy0xPLMnMz0vMAfGjzOKdg5w8HZ0MHQ0s_IKNDDxdFX1DHL1CDYO9DfSD04r0C71dFQHd_Xc9/).

20 — Az LBDM 29. cikkének indokolása, amely lényegében az LBM 37. cikkére vonatkozó indokolást veszi át, szintén megtalálható a jelen indítvány 19. lábjegyzetében említett internetcímen.

21 — Az alapeljárásban is szóban forgó ezen esetet meg kell különböztetni a CBPI-ben meghatározott különös szabályok hatálya alá tartozó azon közvetlen keresetektől, amelyeket egy benelux védjegy lajstromozásáról szóló OBPI-határozattal szemben nyújtottak be (lásd: 2.12 cikk, 2.17 cikk és 4.2 cikk).

15. 2012. szeptember 21-én a Brite Strike Technologies Inc. amerikai társaság, amelynek termékeit többek között a Brite Strike Technologies SA forgalmazta, keresetet nyújtott be ez utóbbi társasággal szemben a rechtbank Den Haaghoz (hágai elsőfokú bíróság) az említett védjegynek a CBPI 2.4 cikke²² és 2.28 cikke²³ alapján való törlése érdekében, arra hivatkozva, hogy az alperes annak lajstromozásakor rosszhiszeműen járt el, megsértve az előbbi társaságot benelux területen a szóban forgó megjelölés első ismert használójaként megillető jogokat.

16. A Brite Strike Technologies SA által benyújtott joghatósági kifogás szerint a keresetet nem Hágában, a szóban forgó védjegy lajstromozásának helyén, hanem az imént említett társaság mint alperes székhelyén, Luxembourgban kellett volna benyújtani.

17. A kérdést előterjesztő bíróság szerint e kifogás és közbenső kérdés elbírálásához meg kell határozni, hogy a CBPI 4.6 cikkében megállapított joghatósági szabály, amelyből az következne, hogy e bíróság nem rendelkezik joghatósággal e jogvita elbírálására,²⁴ elsőbbséget élvez-e a 44/2001 rendelet 22. cikkének 4. pontjában szereplő joghatósági szabállyal szemben, amely alapján e bíróság ezzel ellentétben megállapíthatná a joghatóságát.

18. E tekintetben a rechtbank Den Haag (hágai elsőfokú bíróság) a Gerechtshof Den Haag (hágai fellebbviteli bíróság) 2013. november 26-i ítéletére²⁵ hivatkozik, amelyben ez utóbbi bíróság megállapította, hogy a 44/2001 rendeletben foglalt joghatósági szabályoknak elsőbbséget kell élvezniük a CBPI-ben foglalt hasonló szabályokkal szemben, mivel „még ha ezen egyezmény tartalmi szempontból a korábbi benelux szabályozások utódjának minősül is és az érintett joghatósági szabályok azonosak is”, ez az egyezmény az említett rendelet hatálybalépését követő „későbbi” jogszabály, ezért a „4.6 cikke nem tekinthető a [rendelet] 71. cikke értelmében vett különös rendelkezésnek”²⁶.

19. A kérdést előterjesztő bíróság szerint ugyanakkor bizonytalanság áll fenn egyrészt az említett 71. cikknek tulajdonítandó jelentés, másrészt az arra vonatkozó részletes szabályok tekintetében, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló, egy benelux védjegy érvényességével összefüggő jogvitában adott esetben miként kellene alkalmazni a 44/2001 rendelet 22. cikkének 4. pontját.

20. Ebben az összefüggésben a Bírósághoz 2015. május 20-án érkezett, 2015. május 13-i határozatával a rechtbank Den Haag (hágai elsőfokú bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Későbbi egyezménynek tekintendő-e (adott esetben a Gerechtshof Den Haag [hágai fellebbviteli bíróság] 2013. november 26-i ítéletének 28–34. pontjában említett okokból) a CBPI, és annak 4.6 cikke ezért nem minősül a [44/2001] rendelet 71. cikke értelmében vett különös rendelkezésnek?

22 — A CBPI 2.4 cikkének első mondata, valamint f) pontja értelmében „[n]em szerzhető védjegyhez fűződő jog az alábbi módokon: [...] f) rosszhiszeműen bejelentett [benelux] védjegy lajstromozása, különösen ha: 1. a bejelentéskor tudomással bírtak vagy tudomással bírhattak volna arról, hogy egy hozzájárulását nem adó harmadik személy a megelőző három évben jóhiszeműen és szokásosan használt egy hasonló termékekre vagy szolgáltatásokra vonatkozó hasonló védjegyet benelux területen [...]”.

23 — A CBPI 2.28 cikke (3) bekezdésének első mondata, valamint b) pontja kimondja, hogy „[h]a [...] a 2.4 cikk [...] f) pontja szerinti harmadik személy beavatkozik a jogvitába, bármelyik érintett fél hivatkozhat az alábbiak érvénytelenségére: [...] b) a védjegynek az ahhoz fűződő jogot a 2.4 cikk [...] f) pontja alapján nem keletkeztető bejelentése [...], a lajstromozástól számított öt éves határidőn belül”.

24 — A kérdést előterjesztő bíróság arra hivatkozik, hogy az alapeljárás alperese nem rendelkezik székhellyel Hollandiában, és Hollandiában teljesített vagy teljesítendő kötelezettség sem áll fenn.

25 — H&M AB és társai kontra G-Star ítélet (ECLI:NL:GHDHA:2013:4466), amely a következő internetes oldalon érhető el: <http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:GHDHA:2013:4466>.

26 — A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a Gerechtshof Den Haag (hágai fellebbviteli bíróság) ezen állásfoglalása „egy korábban e témában megjelent cikkhez kapcsolódik”; e cikk a következő: S.J. Schaafsma, „Samenloop van EEX en BVIE”, *Intellectuele eigendom & reclamerecht (IER)*, 2012, 593. és azt követő oldalak, különösen a 8. pont. Úgy tűnik, hogy e cikk szerzője a szóban forgó ítélet meghozó bírói tanács egyik tagja.

Az e kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

- 2) Az következik-e a 44/2001 rendelet 22. cikkének 4. pontjából, hogy a belga, a holland és a luxemburgi bíróságok is rendelkeznek joghatósággal a jogvita eldöntésére?
- 3) Amennyiben nem: ebben az esetben hogyan kell meghatározni a jelen ügyben szereplőhöz hasonló helyzetben, hogy a belga, a holland vagy a luxemburgi bíróságok rendelkeznek-e joghatósággal? Alkalmazható-e (mégis) a joghatóság e (konkrét) meghatározásakor a szellemi tulajdonról szóló belux egyezmény 4.6 cikke?”

21. Kizárólag az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket. Az ügyben tárgyalást nem tartottak.

IV – Elemzés

A – A 44/2001 rendelet 71. cikkének értelmezéséről

1. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés tárgyáról

22. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kéri a Bíróságot, hogy – a 44/2001 rendelet 71. cikkére tekintettel – határozza meg a CBPI 4.6 cikkében, illetve az említett rendeletben foglalt joghatósági szabályok kapcsolatát, amennyiben e két, egymást nem teljesen átfedő jogi eszköz területi, időbeli és tárgyi hatálya egybeesne.

23. Mivel az alapeljárás tárgya egy belux védjegy érvényessége, a kérdést előterjesztő bíróság a jelen ügyben a saját joghatóságát megalapozó rendelkezésként konkrétan a 44/2001 rendelet 22. cikke 4. pontjának alkalmazására hivatkozik, ugyanakkor rámutat arra, hogy a CBPI 4.6 cikkének alkalmazása esetén ezzel szemben egy másik tagállam bíróságai rendelkeznének joghatósággal. Az említett bíróság mindazonáltal úgy fogalmazta meg az első kérdését, hogy az a 44/2001 rendelet valamennyi rendelkezését lefedi. Jómagam is úgy vélem, hogy e két nemzetközi jogi eszköz kapcsolatának kérdése nem csak az említett 22. cikk 4. pontja kapcsán merül fel. Ugyanis elképzelhető, hogy más körülmények között e rendelet egyéb joghatósági szabályai is összeütközésbe kerülnek a CBPI 4.6 cikkének rendelkezéseivel a védjegyek és formatervezési minták oltalmával összefüggő bírósági eljárások keretében.²⁷ A jelen ügyben feltett első kérdés vizsgálata során ezért nem hagyható figyelmen kívül ez a lehetőség, és e kérdésre általánosabb érvényű választ kell adni.

24. A 44/2001 rendelet 71. cikke fenn kívánja tartani a tagállamok által egymással vagy harmadik államokkal kötött, „különös jogterületekre” vonatkozó egyezményekben foglalt joghatósági szabályok alkalmazását.²⁸ Márpedig a CBPI tárgyi hatálya az említett renDELETEH képest egy különös jogterületet fed le. Ennek kapcsán pontosítom, hogy a címének hiányos megfogalmazásából esetlegesen levont

27 — A 44/2001 rendelet általános szabályai azokra a jogvitákra alkalmazandók, amelyek nem tartoznak az e rendelet 22. cikkének 4. pontjában említett, a szellemi tulajdonjogi jogcímek „lajstromozásával vagy érvényességével” összefüggő jogviták körébe (a Brüsszeli Egyezmény ez utóbbi rendelkezéssel egyenértékű 16. cikkének (4) bekezdése kapcsán lásd: 1983. november 15-i Duijnste-ítélet, 288/82, EU:C:1983:326, 23. és azt követő pontok). Így egy belux védjegy bitorlásával összefüggő per egyaránt tartozhat a CBPI 4.6 cikke vagy e rendelet jogellenes károkozással vagy jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel kapcsolatos ügyekben alkalmazandó 5. cikkének 3. pontja (ahogyan a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott, a Gerechtshof Den Haag [hágai fellebbviteli bíróság] által hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben is, lásd: a jelen indítvány 18. pontja), vagy akár az említett rendelet ideiglenes intézkedésekre vonatkozó 31. cikkének hatálya alá is (lásd: 2012. július 12-i Solvay-ítélet, C-616/10, EU:C:2012:445, 31. és azt követő pontok).

28 — Pontosítom, hogy a 71. cikkel ellentétben, amely *nem érinti* azokat „az egyezményeket, amelyeknek a tagállamok részesei, és amelyek egyes *különös jogterületeken* a joghatóságot, valamint a határozatok elismerését és végrehajtását szabályozzák” (kiemelés tőlem), a 44/2001 rendelet 69. cikke értelmében e rendelet *lép* a tagállamok között megkötött azon egyezmények *helyébe*, amelyek bár ugyanezeket a kérdéseket szabályozzák, de *általános* hatályúak. Ráadásul még egy különös egyezmény esetében is az említett rendeletben foglalt szabályokat kell alkalmazni valamennyi olyan joghatósági kérdésben, amelyeket az egyezmény nem szabályoz (lásd a Brüsszeli Egyezmény e rendelet 71. cikkével egyenértékű 57. cikke kapcsán: 1994. december 6-i Taty-ítélet, C-406/92, EU:C:1994:400, 25. és 27. pont).

következtetésekkel szemben a CBPI hatálya nem a szellemi tulajdon-jogok összességére, hanem csupán a „védjegyekre és a formatervezési mintákra” terjed ki.²⁹ Ami a 44/2001 rendeletet, és különösen 22. cikkének 4. pontját illeti, az a szellemi tulajdonjogi jogcímek szélesebb körére vonatkozik.³⁰ Következésképpen az említett 71. cikkben szereplő fenntartásból főszabály szerint annak kellene következnie, hogy az alapeljárásban a CBPI 4.6 cikkének joghatósági szabályai alkalmazandók, nem pedig az e rendelet 22. cikkének 4. pontjában foglalt szabály.

25. Ugyanakkor a Bíróság e 71. cikk szövegét úgy értelmezte, hogy „a joghatóságra [...] vonatkozó, azon különös egyezményekben előírt szabályok, amelyeknek a tagállamok *e rendelet hatálybalépésének időpontjában már részesei*, főszabály szerint az e rendelet ugyanezen kérdésre vonatkozó rendelkezései alkalmazásának mellőzését eredményezik”, amennyiben a jogvita egy ilyen egyezmény hatálya alá tartozik.³¹ A Bíróság ezt a megszorító értelmezést arra a megállapításra alapította, hogy a Brüsszeli Egyezmény 57. cikkének szövegében a „részesei vagy részesei *lesznek*” kifejezés szerepel, szemben az említett 71. cikkel – amely a Brüsszeli Egyezmény 57. cikkéből származik, és amely a „részesei” kifejezést használja –, és ez alapján a Bíróság pontosította, hogy a 44/2001 rendelettel ellentétben ezen egyezmény nem tiltja az egyéb olyan joghatósági szabályok alkalmazását, amelyeket a szerződő államok különös egyezmények megkötésével *akár a jövőben* el fognak fogadni.³²

26. A rechtbank Den Haag (hágai elsőfokú bíróság) arra vár választ a Bíróságtól, hogy a jelen esetben miként kell alkalmazni a rendelkezések kapcsolatát meghatározó ezen elveket, tekintettel arra, hogy a CBPI – jöllehet azt a 44/2001 rendelet hatálybalépése után kötötték³³ –, lényegében az említett időpont előtt már megkötött két benelux egyezmény összedolgozására irányult.³⁴ Más szavakkal, e bíróság kérdése arra vonatkozik, hogy a CBPI-t az e rendeletet „követő” egyezménynek kell-e minősíteni, amiből az következne – amint azt a Gerechtshof Den Haag (hágai fellebbviteli bíróság) egy másik ügyben megállapította³⁵ –, hogy az alapeljárásban nem az egyezmény, hanem e rendelet rendelkezéseit kellene alkalmazni.

27. A Bizottság azt javasolja, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy hatálybalépésének időpontja miatt a CBPI nem tartozik a 44/2001 rendelet 71. cikkében szereplő fenntartás időbeli hatálya alá, és következésképpen az ezen egyezmény 4.6 cikkében szereplő joghatósági szabályok nem élvezhetnek elsőbbséget az említett rendelet érintett szabályaival szemben. A magam részéről úgy vélem, hogy jöllehet a CBPI formálisan a 44/2001 rendeletet követő jogszabály, a benne szereplő különös joghatósági szabályok időben lényegében megelőzik az e rendeletben foglalt hasonló szabályokat, és ezért elsőbbséggel kell rendelkezniük ez utóbbiakkal szemben, a következő indokok miatt.

29 — Lásd: a jelen indítvány 3., valamint 11. és azt követő pontjai.

30 — Az említett 22. cikk 4. pontja egyaránt vonatkozik a „szabadalom[ra], védjegy[re], formatervezési mint[ára] vagy hasonló, bejelentést vagy lajstromozást igénylő jogok[ra]”. Ez utóbbi fordulat különösen a növényfajták oltalmát foglalja magában (lásd: P. Jenard, A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 1968. szeptember 27-i egyezményről szóló jelentés, HL 1979. C 59., 36. o., a továbbiakban: Jenard-jelentés).

31 — Kiemelés tőlem. Lásd: 2010. május 4-i TNT Express Nederland ítélet (C-533/08, EU:C:2010:243, 45–48. pont); 2014. szeptember 4-i Nickel & Goeldner Spedition ítélet (C-157/13, EU:C:2014:2145, 37. pont).

32 — Kiemelés tőlem. 2010. május 4-i TNT Express Nederland ítélet (C-533/08, EU:C:2010:243, 37. és 38. pont).

33 — Emlékeztetek arra, hogy a CBPI 2006. szeptember 1-jén lépett hatályba, azaz a 44/2001 rendelet hatálybalépését követően, amely utóbbira e rendelet 76. cikkének megfelelően 2002. március 1-jén került sor a három Benelux állam vonatkozásában.

34 — Lásd: a jelen indítvány 11. pontja.

35 — Lásd: a jelen indítvány 18. pontja.

2. A 44/2001 rendelet 71. cikke rendelkezéseinek a CBPI joghatóságai szabályaira tekintettel való alkalmazásáról

a) A korábbi különös egyezmények elsőbbségének a 44/2001 rendelet 71. cikkében foglalt elve hatályáról

28. A 44/2001 rendelet (25) preambulumbekzdése szerint „a tagállamok által vállalt nemzetközi kötelezettségek tiszteletben tartása” indokolja azt az elsőbbséget, amelyet a rendelet 71. cikke a különös egyezményeknek biztosít. Amint arra a Bizottság rámutat, az e preambulumbekzdésben kifejezésre juttatott törekvés elsősorban a harmadik államokkal kötött megállapodásokra utal.³⁶ Ugyanakkor nem vitatott, hogy az említett 71. cikkben megfogalmazott fenntartás azokra az egyezményekre – így a benelux egyezményekre – is kiterjed, amelyeknek kizárólag a tagállamok a részes felei.

29. E tekintetben hangsúlyozom, hogy az ugyancsak a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre vonatkozó sok más rendelettel szemben a 44/2001 rendelet nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely szerint e rendelet „[a]z e rendeletben szabályozott kérdések vonatkozásában [...] – mint a tagállamok közötti rendelet – elsőbbséget élvez[ne] a kizárólag két vagy több tagállam között megkötött egyezményekkel szemben”³⁷, amely fordulat – a harmadik államokkal kötött egyezményekkel szemben – a tagállamok egymás közötti megállapodásainak a kizárásához vezet, még ha ez utóbbiakról egyaránt igaz is az, hogy az érintett rendelethez képest korábbiak, illetve különös jogterületet szabályoznak.

30. A 44/2001 rendelet e sajátossága annál is inkább figyelemreméltó, mivel a rendeletet 2012-ben teljeskörűen átdolgozták, és az uniós jogalkotó annak ellenére nem módosította annak tartalmát,³⁸ hogy gyakorlati nehézségek merültek fel az említett 71. cikk hatályának megítélésével kapcsolatban.³⁹ Kétségtelen, hogy az 542/2014 rendelet jelentős mértékben kiegészítette a 44/2001 rendeletet felváltó 1215/2012 rendelet 71. cikkét,⁴⁰ ugyanakkor nem korlátozta azon elvet, amely szerint a különös egyezményekben foglalt joghatósági szabályokkal el lehet térni az immár az 1215/2012 rendeletben meghatározott joghatósági szabályoktól, akkor is, ha ezen egyezmények részes felei kizárólag a tagállamok.

36 — A Brüsszeli Egyezmény említett 71. cikkel egyenértékű 57. cikke kapcsán a Jenard-jelentés (i. m., 60. oldal) kifejti, hogy „a Közösség tagállamai a különös jogterületekre vonatkozó e megállapodások elfogadásával csaknem folyamatosan kötelezettségeket vállaltak harmadik államokkal szemben, és e kötelezettségeket nem módosíthatják ezen államok hozzájárulása nélkül”.

37 — Lásd különösen: a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma II”) (HL 2007. L 199., 40. o., helyesbítés: HL 2016. L 39., 63. o.) 28. cikkének (2) bekezdése; a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I”) (HL 2008. L 177., 6. o., helyesbítés: HL 2009. L 309., 187. o.) 25. cikkének (2) bekezdése; az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o., helyesbítések: HL 2012. L 344., 3. o.; HL 2013. L 60., 140. o.) (73) preambulumbekzdésének vége és 75. cikkének (2) bekezdése. Lásd korábban: a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet (HL 2000. L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 191. o.; helyesbítés: HL 2006. L 234., 43. o.) 49. cikke (1) bekezdésének, valamint a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o., helyesbítés: HL 2013. L 82., 63. o.) 59. cikke (1) bekezdésének hasonló szövege.

38 — Egy kisebb javítástól eltekintve (lásd: a jelen indítvány 9. lábjegyzete).

39 — Lásd: Hess, B., Pfeiffer, T. és Schlosser P., *Study JLS/C4/2005/03 – Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States*, Ruprecht Karls Universität, Heidelberg, 2007, 67. és azt követő pontok, különösen a 145. pont, valamint e tanulmányt követően az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak címzett, a 44/2001/EK tanácsi rendelet alkalmazásáról szóló 2009. április 21-i bizottsági jelentés (COM(2009) 174 végleges, 3.8.1 pont).

40 — Lásd: a jelen indítvány 10. pontja.

31. A 44/2001 rendelet 71. cikkének második – véleményem szerint a jelen ügyben kiemelt szerepet betöltendő – célkitűzése az, hogy megfelelően figyelembe vegye, hogy a különös egyezményekben foglalt joghatósági szabályok kialakítására az érintett területek sajátosságaira tekintettel került sor, és ezért meg kell óvni az e szabályok által szolgált hasznos célt.⁴¹ Mindez különösen igaz a nemzetközi egyezményekben szereplő, a szellemi tulajdonhoz igazított joghatósági szabályokra, amelyeket e rendelet alkotói nem kívántak kizárni.⁴²

32. A fentiekből arra következtettek, hogy a 44/2001 rendelet 71. cikkét azzal a céllal szövegezték meg, hogy fenntartsák a tagállamok által a rendelet hatálybalépése előtt megkötött különös egyezményekben foglalt joghatósági szabályok alkalmazását, amennyiben e szabályok tartalma jobban megfelel az érintett jogterületnek, és – a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően – azok összhangban állnak az Unión belül a polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre irányadó elvekkel.⁴³ Véleményem szerint a CBPI 4.6 cikkének lényeges tartalmára figyelemmel különösen e cikk esetében is ezt a kedvező a megközelítést kell követni.

b) A 44/2001 rendelet hatálybalépéséhez képest korábbi különös egyezményekben szereplő joghatósági szabályok CBPI-ben való átvételéről

33. A kérdést előterjesztő bíróság és a Bizottság egyaránt említést tesz arról, hogy a CBPI a három belélt tagállamban hatályos egyezményeket – az 1971-től hatályos védjegyegegyezményt, illetve az 1975-től hatályos formatervezésiminta-egyezményt – váltotta fel, anélkül hogy lényegesen módosította volna azok tartalmát. Konkrétan, a CBPI 4.6 cikke – amely a jelen ügyben az egyedül releváns rendelkezés⁴⁴ – megegyezik az említett korábbi jogi eszközökben szereplő joghatósági szabályokkal, amelyekhez csupán egy amiatt szükséges terminológiai jellegű kiigazítást fűz, hogy ez az új szöveg a védjegyekre és a formatervezési mintákra egyaránt vonatkozik.⁴⁵

34. A Bizottság álláspontja szerint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés megválaszolása szempontjából mindazonáltal nincs jelentősége annak, hogy a CBPI rendelkezései ilyen mértékű hasonlóságot mutatnak a CBPI által felváltott belélt egyezmények rendelkezéseivel. Ezzel szemben az álláspontom szerint alapvető fontosságú annak figyelembevétele, hogy az említett 4.6 cikk elfogadásával a CBPI-ben részes három állam mindössze fenntartotta a 44/2001 rendelet hatálybalépése előtt már alkalmazandó különös rendelkezések tartalmát, a lényeges tartalom bármilyen módosítása nélkül.

41 — Lásd: 2010. május 4-i TNT Express Nederland ítélet (C-533/08, EU:C:2010:243, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), valamint a Jenard-jelentés (i. m., 60. pont), amely hangsúlyozza, hogy „az e megállapodásokban szereplő joghatósági szabályokat az érintett jogterületre vonatkozó sajátos megfontolások teszik szükségessé”. Egyébiránt a 44/2001 rendelet előkészítő munkálatai során „a 71. és a 72. cikke, illetve a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia keretében folytatott tárgyalásokra” vonatkozó együttes nyilatkozatban az Európai Unió Tanácsa és a Bizottság megerősítette, hogy „[t]ekintettel arra, hogy a különös jogterületeken olykor hasznosnak bizonyulhat speciális szabályok kidolgozása, a Tanács és a Bizottság külön figyelmet fordít az egyes ilyen területekre vonatkozó nemzetközi egyezmények megkötésére irányuló tárgyalások kezdeményezésének lehetőségére” (lásd: a Tanács Főtitkárságának 2000. december 14-i feljegyzése, 14139/00. sz. dokumentum, JUSTCIV 137, I. melléklet, 3. o., 2. pont).

42 — A 44/2001 rendelet elfogadásának alapjául szolgáló, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló tanácsi rendeletre (EK) irányuló, 1999. július 14-i bizottsági javaslat – az eredetileg a 63. cikkében felsorolt, továbbra is alkalmazandó különös egyezmények között – kifejezetten említést tett az európai szabadalmak megadásáról szóló müncheni egyezményről, amelyet e javaslat (COM(1999) 348 végleges, 42. és 58. pont) 22. cikkének 4. pontja is megemlít.

43 — Ez utóbbi tekintetében lásd: a jelen indítvány 37. pontjában említett ítélkezési gyakorlat.

44 — Mivel az előzetes döntéshozatal iránti kérelem lényegében a CBPI 4.6 cikkében, illetve a 44/2001 rendeletben foglalt joghatósági szabályok kapcsolatára vonatkozik, véleményem szerint az elemzést az ilyen típusú szabályokra kell összpontosítani, azaz nem szükséges vizsgálni az ezen egyezmény egyéb rendelkezéseiben megállapított anyagi jogi szabályokat. Lásd analógia útján: a Dán Királyságnak, Írországnak, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának a Brüsszeli Egyezményhez, valamint az Egyezménynek a Bíróság általi értelmezésére vonatkozó jegyzőkönyvhöz való csatlakozásáról szóló egyezményre vonatkozó, P. Schlosser által készített jelentés (HL 1979. C 59., 139. o., 238. pont vége, a továbbiakban: a Schlosser-jelentés).

45 — Lásd: a jelen indítvány 11. és azt követő pontjai.

35. Mivel a 44/2001 rendelet 71. cikkének egyik célkitűzése az, hogy lehetővé tegye az érintett terület sajátosságainak jobban megfelelő szabályok alkalmazását,⁴⁶ e megállapítás nézetem szerint igazolja a CBPI 4.6 cikkében átvett joghatósági szabályok elsőbbségét az e rendeletben foglalt hasonló szabályokkal szemben. Amint azt a Bizottság elismeri, a CBPI többek között olyan különös szabályok megállapítására irányul, amelyek figyelembe veszik a benelux védjegy, azaz egy olyan egységes védjegy sajátosságait, amely nem megosztott az érintett tagállamok között, és ezen államok egyikéhez sem kapcsolódik kifejezetten. Véleményem szerint ugyanis a CBPI 4.6 cikkében átvett joghatósági szabályok alkalmasabbak a benelux védjeggyel összefüggő jogviták elbírálására, mint a 44/2001 rendeletben előírt joghatósági szabályok.

36. Mindez különösen igaz az e rendelet 22. cikkének 4. pontjában foglalt szabályra, amellyel – a CBPI 4.6 cikkétől eltérően – nem az alapeljárásban szereplőhöz hasonló jogvitákat kívánták szabályozni. A későbbiekben még visszatérek arra, hogy melyek a korlátai az említett 22. cikk 4. pontjának a jelen jogvitában való esetleges alkalmazásának, ugyanakkor már most rá kívánok mutatni e negatív megállapítás legfontosabb indokaira. E tekintetben hangsúlyozni kívánom egyrészt azt, hogy közvetlenül e rendelkezés szövegéből nem állapítható meg az ilyen típusú jogvita eldöntésére joghatósággal rendelkező bíróság,⁴⁷ míg a 4.6 cikke egy sor pontosabb joghatósági kapcsolóelvet határoz meg.⁴⁸ Másrészt ez utóbbi cikk alapján – a 44/2001 rendelet 22. cikkének 4. pontjával ellentétben – a védjegy bejelentésének vagy lajstromozásának helye önmagában nem szolgálhat a joghatóság meghatározásának alapjául, ezzel megakadályozva, hogy a joghatóság egyetlen benelux államban összpontosuljon.⁴⁹ Végül megemlítem, hogy a több tagállamban egységes joghatást kiváltó ilyen jellegű szellemi tulajdonjogi jogcímek⁵⁰ kialakításakor maga az uniós jogalkotó is a 44/2001 rendelethől eltérő joghatósági szabályokat fogadott el.

37. Egyébiránt úgy vélem, hogy a jelen esetben a CBPI 4.6 cikkében foglalt joghatósági szabályok alkalmazása egyáltalán nem sértené – ellenkezőleg – a polgári és kereskedelmi ügyekben a tagállamok által folytatott igazságügyi együttműködés alapjául szolgáló elveket, amelyek tiszteletben tartásáról a Bíróság gondoskodik a különös nemzetközi egyezményekben foglalt szabályok e területen való alkalmazásakor.⁵¹ Úgy vélem, hogy – tekintettel a CBPI 4.6 cikkében foglalt szabályok sajátosságaira,

46 — Lásd még: a jelen indítvány 31. pontja.

47 — Lásd: a jelen indítvány 56. pontja.

48 — Az említett 4.6 cikk értelmében a joghatóság joghatósági kikötéssel is alapítható; ilyen kifejezett megállapodás hiányában a joghatóság vagy az alperes lakóhelye, vagy a vitatott kötelezettség keletkezésének vagy teljesítésének helye alapján állapítandó meg (az (1) bekezdés); másodlagosan, a felperes a saját lakóhelyének vagy tartózkodási helyének a bíróságához, vagy amennyiben nem rendelkezik lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel a benelux területen, a választása szerinti – brüsszeli, hágai vagy luxembourgi – bírósághoz fordulhat (a (2) bekezdés).

49 — Lásd: a CBPI 4.6 cikke (1) bekezdésének utolsó mondata. Az LBM 37. cikkének indokolásából kitűnik (i.m.), hogy az ott szereplő, a CBPI 4.6 cikkében átvett joghatósági szabályok alkotóinak célkitűzése többek között az volt, hogy „ne részesítsék előnyben egyetlen szerződő ország bíróságát”, továbbá hogy „megelőzzék a [CBPI 5.1 cikkének megfelelően a Benelux Szellemilajdon-védelmi Szervezettel felváltott] Benelux Védjegy hivatal leendő székhelye szerinti bíróság joghatóságának túl tágra bővülését”. A joghatóság egyetlen államban való összpontosulásának ezen elvetése nézetem szerint azon dicsérendő törekvésnek felel meg, amely szerint biztosítani kell a peres ügyek nemzeti bíróságok közötti igazságos elosztását, valamint a jogalanyokkal szembeni, nyelvi szempontból méltányos elbánást; mindehhez hozzá kell tenni, hogy mivel egy olyan regionális unióról van szó, ahol a holland és a francia nyelv egyaránt használatos, hasznosnak tartom annak elkerülését, hogy e hivatalos nyelvek egyike meghatározóvá váljon a másikkal szemben.

50 — Lásd e tekintetben: a jelen indítvány 58. és azt követő pontjai.

51 — Lásd: 2014. szeptember 4-i Nickel & Goeldner Spedition ítélet (C-157/13, EU:C:2014:2145, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ebben az ítéletben, amely egy harmadik államokkal kötött egyezményre – nevezetesen a nemzetközi közúti árufuvarozási szerződésről szóló, Genfben 1956. május 19-én aláírt (ún. CMR) egyezményre – vonatkozik, a Bíróság különösen „[a 44/2001] rendelet (6), (11), (12) és (15)–(17) preambulumbekzdés[ben hivatkozott elvekre utal], nevezetesen a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok szabad mozgásának elvé[re], a joghatósággal rendelkező bíróság előreláthatóságának elvé[re] és – következtetésképpen – a jogalanyok számára biztosítandó jogbiztonság elvé[re], a megfelelő igazságszolgáltatás elvé[re], a párhuzamos eljárások lehetősége minimumra csökkentésének elvé[re], valamint az igazságszolgáltatás iránt az Unióban táplált kölcsönös bizalom elvé[re]”.

így különösen arra, hogy azok a benelux védjegy érvényességével összefüggő jogviták elbírálására legalkalmasabb bíróságot jelölik ki, mégpedig a 44/2001 rendelet 22. cikkének 4. pontjával összehasonlítva pontosabb és kiegyensúlyozottabb módon⁵² – e szabályok összhangban állnak a joghatósági szabályok tekintetében releváns elvekkel.⁵³

38. Egyébiránt nem osztom a Bizottság azon álláspontját, amely szerint ha a Bíróság megállapítaná, hogy a CBPI 4.6 cikkének elsőbbséget kell élveznie a 44/2001 rendelet párhuzamos rendelkezéseivel szemben, úgy az sértene az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésében kimondott és a Bíróság ítélkezési gyakorlatában pontosított azon elvet, amely szerint a tagállamok ezentúl nem köthetnek egymással szabadon olyan egyezményeket, amelyek a 44/2001 rendeletben foglaltakhoz hasonló „közös szabályokat érintheti[k]”, vagy „azok alkalmazási körét megváltoztathatj[ák]”, mivel az Unió e területen kizárólagos hatáskörrel rendelkezik.⁵⁴ Igaz ugyan, hogy egy harmadik államokkal kötött egyezmény kapcsán a Bíróság megerősítette – anélkül, hogy megállapításának érvényességét kifejezetten egy ilyen esetre korlátozta volna –, hogy e rendelet 71. cikkének (1) bekezdése nem „teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy új különös egyezmények megkötésével vagy már hatályos egyezmények módosításával a 44/2001 rendelettel szemben elsőbbséget élvező szabályokat fogadjanak el”⁵⁵.

39. Mindazonáltal úgy vélem, hogy mivel a CBPI 4.6 cikkének joghatósági szabályai a 44/2001 rendelet hatálybalépését megelőzően már megkötött CBM és CBDM rendelkezéseinek megismétlésére szorítkoznak e két jogi szöveg összedolgozása révén, nem tekinthető úgy, hogy a CBPI elfogadása érinthette e rendelet rendelkezéseit vagy megváltoztathatta azok alkalmazási körét, vagy hogy a CBPI az imént említett ítélkezési gyakorlat értelmében vett „új különös egyezményt” vagy „már hatályos egyezmények módosítását” képezne.

40. E sajátos összefüggésben, ahol a 44/2001 rendelethez képest korábbi két Benelux egyezmény mindössze átdolgozott egy, az e rendeletet követően aláírt és megerősített másik benelux egyezmény, a különös egyezmények elsőbbségének az e rendelet 71. cikkében elismert elve véleményem szerint fontosabb azon megfontolásoknál, amelyek a tartalommal szemben inkább a formára helyeznék a hangsúlyt. A Bizottság által képviselt álláspont azon vitatható eredményhez vezetne, hogy a tagállamok nem folyamodhatnak pusztán szerkesztésbeli vagy formai változtatásokhoz, amelyeket véleményem szerint meg kell különböztetni a lényeges tartalmi változást jelentő módosításoktól, amelyek az imént említett ítélkezési gyakorlat értelmében tilosak.

41. A 44/2001 rendelet 71. cikkének általam szorgalmazott, nem formalista értelmezését meglátásom szerint az elsődleges uniós jogból levezethető általánosabb megfontolások is megerősítik. Az EUMSZ 350. cikkből⁵⁶ ugyanis kitűnik, hogy a benelux unió keretében megkötött különös regionális megállapodásokat mindaddig meg kell őrizni, amíg azok révén az uniós rendelkezésekkel összehasonlítva hatékonyabban megvalósíthatók a Benelux államok által követett célkitűzések, és e

52 — Lásd még: a jelen indítvány 36., 56. és 60. pontja.

53 — Ehhez hozzá kell tenni, hogy az említett 4.6 cikkben foglalt joghatósági szabályok nagymértékben kiszámíthatók, előmozdítják a megfelelő igazságszolgáltatást, és lehetővé teszik a párhuzamos eljárások lehetőségének minimumra csökkentését, azzal, hogy a jelen indítvány 51. lábjegyzetében említett elvek közül a határozatok szabad áramlására és a tagállamok közötti kölcsönös bizalomra vonatkozó elvek a határozatok elismerésére és végrehajtására utalnak vissza (lásd: 2010. május 4-i TNT Express Nederland ítélet, C-533/08, EU:C:2010:243, 53. és 54. pont).

54 — E tekintetben a Bizottság a 2006. február 7-i 1/03. sz. véleményre (EU:C:2006:81), valamint a 2012. november 27-i Pringle-ítéletre (C-370/12, EU:C:2012:756, 100. és 101. pont) hivatkozik. Lásd még: 2014. október 14-i 1/13. sz. vélemény (EU:C:2014:2303, 71. és azt követő pontok), amely az Unió e kizárólagos hatáskörének korlátait írja körül.

55 — 2010. május 4-i TNT Express Nederland ítélet (C-533/08, EU:C:2010:243, 38. pont), amely rámutat arra, hogy „[e] megállapítást az az ítélkezési gyakorlat is megerősíti, miszerint a közösségi szabályok bevezetésével a tagállamok már nem jogosultak e szabályokat érintő nemzetközi egyezmények megkötésére (lásd különösen a 22/70. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben (az ún. AETR-ügy) 1971. március 31-én hozott ítélet [EU:C:1971:32] 17–19. pontját és a C-467/98. sz., Bizottság kontra Dánia ügyben (az ún. „nyitott égbolt”-ügy) 2002. november 5-én hozott ítélet [EU:C:2002:625] 77. pontját)”.
56 — Az említett 350. cikk értelmében, „[a] Szerződések rendelkezései nem zárják ki a Belgium és Luxemburg, valamint a Belgium, Luxemburg és Hollandia közötti regionális uniók fennállását és megvalósítását annyiban, amennyiben e regionális uniók célkitűzései a Szerződések alkalmazásával nem valósulnak meg”.

megállapodások elengedhetetlenek a benelux rendszer megfelelő működésének biztosításához.⁵⁷ Véleményem szerint a jelen esetben célszerű, sőt nélkülözhetetlen, hogy a három Benelux állam a CBPI 4.6 cikkében fenntartsa azokat a különös joghatósági szabályokat, amelyeket korábban a közöttük fennálló egységes védjegyrendszer harmonikus és kiegyensúlyozott működésének biztosítása céljából fogadtak el.⁵⁸ Ez a vélemény egyrészt azon alapul, hogy e rendszernek – amely teljes egészében felváltja ezen államok e területre vonatkozó jogi szabályozását⁵⁹ – mind a mai napig nincs megfelelője az uniós jogban,⁶⁰ másrészt pedig azon, hogy e különleges összefüggésben a 44/2001 rendelet rendelkezései nem nyújtanának az említett 4.6 cikk alkalmazásával elérhetőhöz mérten kielégítő megoldást.

42. Következésképpen álláspontom szerint a CBPI a 44/2001 rendelet 71. cikkének értelmében vett azon egyezmények körébe tartozik, amelyeknek a tagállamok részesei, és amelyek egyes különös jogterületeket szabályoznak, amiből az következik, hogy az említett egyezmény 4.6 cikkében szereplő joghatósági szabályoknak elsőbbséget kell élvezniük az e rendeletben kimondott joghatósági szabályokkal szemben, amennyiben átfedés lenne a hatályuk között. Ezért javaslatom szerint az előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy e 71. cikket úgy kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha egy határon átnyúló jogvita mind e rendelet, mind a CBPI hatálya alá tartozik, a tagállam az említett cikk (1) bekezdése alapján alkalmazhatja az ezen egyezmény 4.6 cikkében előírt joghatósági szabályokat.

B – A 44/2001 rendelet 22. cikke 4. pontjának értelmezéséről

1. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdés tárgyáról

43. A kérdést előterjesztő bíróság csak másodlagosan, arra az esetre teszi fel a második és a harmadik kérdést, amennyiben az első kérdésre adott válaszában a Bíróság azt állapítaná meg, hogy a 44/2001 rendelet rendelkezéseinek elsőbbséget kell élvezniük a CBPI 4.6 cikkében foglalt joghatósági szabállyal szemben. Márpedig véleményem szerint nem ez a helyzet. Amennyiben a Bíróság egyetért az említett rendelet 71. cikkének általam javasolt értelmezésével, úgy e két kérdésre nem szükséges válaszolni. A teljesség kedvéért ugyanakkor e tekintetben a következő észrevételeket kívánom tenni.

44. Először is pontosítom, hogy amennyiben szükség lesz a megválaszolásukra, úgy a két kérdést a közöttük fennálló kapcsolatra tekintettel együttesen kell megvizsgálni, mivel véleményem szerint mindkettő a 44/2001 rendelet 22. cikke 4. pontjának az alapeljárásban szereplőhöz hasonló jogvita keretében tulajdonítandó jelentésre és hatályra vonatkozik.

57 — Az EKG 233. cikk (jelenleg: EUMSZ 350. cikk) tekintetében lásd különösen: 1995. augusztus 11-i Roders és társai ítélet, (C-367/93–C-377/93, EU:C:1995:261, 40. pont), ahol a Bíróság a contrario rámutatott arra, hogy a benelux uniót alkotó tagállamok hivatkozhatnak e rendelkezésre annak érdekében, hogy kivonják magukat a közösségi jog értelmében rájuk háruló kötelezettségek alól, amennyiben ez „elengedhetetlen a benelux rendszer megfelelő működéséhez”; lásd még: Tesaro főtanácsnok Roders és társai egyesített ügyekre vonatkozó indítványa (C-367/93–C-377/93, EU:C:1995:11, 8. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), amely emlékeztet arra, hogy e rendelkezés „célja annak elkerülése, hogy a közösségi jog alkalmazása az e három tagállam közötti regionális unió széteséséhez, vagy fejlődésének akadályoztatásához vezessen”.

58 — Lásd: a jelen indítvány 49. lábjegyzetében szereplő megállapítások.

59 — E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy „[a] Benelux államok jogszabályai nem ismernek nemzeti védjegyjogot, hanem csak a benelux védjegyjogot, amelynek a hatálya a Benelux államok teljes területére kiterjed”.

60 — A közösségi védjegy, amely jelenleg európai uniós védjegy (lásd: a jelen indítvány 80. lábjegyzete), a védjegyjogosultak számára az összes tagállamban érvényes oltalmat nyújt, ugyanakkor a benelux védjeggyel ellentétben az európai uniós védjegyre vonatkozó rendszer nem lép a nemzeti szinten alkalmazandó eljárások és jogszabályok helyébe (lásd: a közösségi védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelet (4) és (6) preambulumbekzdése, HL 2009. L 78., I. o.). A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i 2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 299., 25. o.) kétségtelenül megvalósítja ezen eljárások és szabályok bizonyos – ugyanakkor csupán részleges – harmonizációját (lásd: (4) és azt követő preambulumbekzdések).

45. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy amennyiben az említett 22. cikk 4. pontjában foglalt joghatósági szabályt kell alkalmazni a jelen esetben szereplőhöz hasonló, egy benelux védjegy esetleges érvénytelenségével összefüggő jogvitában, úgy kétséges, hogy e különleges helyzetben milyen jelentéssel bír az „annak a tagállamnak a bíróságai, ahol a bejelentést vagy lajstromozást kérelmezték” kifejezés, amelyet e rendelkezés releváns kapcsolóelvként határoz meg a védjegyek érvényességének területén.

46. Második kérdésének indokolásaként a kérdést előterjesztő bíróság lényegében rámutat arra, hogy egy benelux védjegy lajstromozása iránti kérelem azonos módon érvényes a Benelux terület egészén, így az e területet képező valamennyi tagállam bíróságai – így a belga, a luxemburgi és a holland bíróságok egyaránt – egyidejűleg joghatósággal rendelkezhetnek az említett 22. cikk 4. pontjának szövege alapján.

47. Amennyiben a Bíróság nem fogadná el ezt az értelmezést, úgy az említett tagállami bíróság a harmadik kérdésével annak pontosítását kéri, hogy egyrészt e három tagállam közül melyik rendelkezik kizárólagos joghatósággal e kérdésben, másrészt hogy a szóban forgó állam meghatározása érdekében alkalmazhatók-e ebben a szakaszban a CBPI 4.6 cikkében foglalt joghatósági kapcsolóelvek.

48. Észrevételeiben a Bizottság – véleményem szerint jogosan – azt javasolja, hogy a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy „a [44/2001] rendelet 22. cikkének 4. pontját úgy kell értelmezni, hogy egy benelux védjegy lajstromozásának vagy érvényességének tárgyában folyamatban lévő jogvita esetén a belga, a holland és a luxemburgi bíróságok egyaránt joghatósággal rendelkeznek a jogvita elbírálására”. A Bizottság nem foglal állást a harmadik kérdésben. Jómagam néhány megjegyzést fűznék e tárgyhoz.

2. Egy benelux védjegy érvényességével összefüggő jogvita elbírálására a 44/2001 rendelet 22. cikke 4. pontjának alkalmazása alapján joghatósággal rendelkező bíróságokról

a) A 44/2001 rendelet 22. cikke 4. pontjában foglalt joghatósági szabály tartalmáról

49. Emlékeztetek arra, hogy amint azt a 44/2001 rendelet 22. cikkének első mondata megjelöli, az e cikk 1–5. pontjában foglalt joghatósági szabályok mindegyikének közös sajátossága, hogy a felek lakóhelyére tekintet nélkül alkalmazandók,⁶¹ valamint hogy kizárólagos és imperatív jelleggel rendelkeznek, amely különleges erővel köti mind a peres feleket, mind a bíróságot.⁶² E szabályok így nemcsak az e rendelet 2. cikkében előírt, az alperesnek kedvező általános szabálytól, hanem a feleknek főszabály szerint biztosított azon lehetőségtől is eltérést képeznek, hogy önkéntesen más joghatóságról állapodjanak meg,⁶³ ezért e különös rendelkezéseket megszorítóan kell értelmezni.⁶⁴

61 — A 44/2001 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése annak ellenére biztosítja e rendelet 22. cikke rendelkezéseinek alkalmazását, hogy az alperes nem rendelkezik lakóhellyel valamelyik tagállamban.

62 — Lásd a Brüsszeli Egyezménynek a 44/2001 rendelet 22. cikkével egyenértékű 16. cikke kapcsán: 2006. július 13-i GAT-ítélet (C-4/03, EU:C:2006:457, 24. pont).

63 — A 44/2001 rendelet 23. cikkének 5. pontja, illetve 24. cikke tiltja, hogy joghatóságot kikötő megállapodással vagy az alperes önkéntes megjelenésével megkerüljék az említett rendelet 22. cikkében előírt kizárólagos joghatósági szabályokat. Hangsúlyozom, hogy ezzel szemben a CBPI 4.6 cikke előnyben részesíti a joghatósági kikötéseket.

64 — Lásd: 2011. május 12-i BVG-ítélet (C-144/10, EU:C:2011:300, 30. pont), amely hangsúlyozza az említett 22. cikkben foglalt valamennyi rendelkezés „megszorító értelmezés[ének]” szükségességét; 2015. december 17-i Komu és társai ítélet (C-605/14, EU:C:2015:833, 24. pont), amely emlékeztet arra, hogy „ugyanezen rendelet 22. cikke 1. pontjának rendelkezései – mivel [a 44/2001] rendelet általános joghatósági szabályai [...] alóli kivételt vezetnek be [...] – nem értelmezhetők a céljukhoz képest kiterjesztő módon. E rendelkezések ugyanis a feleket az egyébként őket megillető fórum választásának lehetőségétől fosztják meg, és ezért egyes esetekben olyan bíróság előtt kell perelniük, amely egyiküknek sem lakóhely szerinti bírósága”.

50. A Bizottság írásbeli észrevételeiben megjelöltekkel szemben⁶⁵ és a Bíróság által már kimondottaknak megfelelően a 44/2001 rendelet 22. cikkének 4. pontja – amely általában valamely „tagállamnak a bíróságai[t]” említi – csupán kijelöli azt a tagállamot, amelynek bíróságai a jogvita tárgyánál fogva joghatósággal rendelkeznek, anélkül hogy egyúttal rendelkezne az adott tagállam egyes bíróságai közötti hatáskörmegosztásról.⁶⁶

51. Az említett 22. cikk 4. pontjának első albekezdése előírja, hogy amennyiben a határokon átnyúló eljárás tárgya a bejelentést vagy lajstromozást igénylő szellemi tulajdonjogi jogcím, például védjegy lajstromozása vagy érvényessége, „annak a tagállamnak a bíróságai [rendelkeznek kizárólagos joghatósággal], ahol a bejelentést vagy lajstromozást kérelmezték, vagy az megtörtént, illetve közösségi jogi aktus vagy nemzetközi egyezmény alapján megtörténtnek tekintendő”. Mindezt e 4. pont második bekezdése azzal egészíti ki, hogy a Müncheni Egyezményrel szabályozott európai szabadalom különös területén „az egyes tagállamok bíróságai [...] kizárólagos joghatósággal rendelkeznek az említett államnak megadott európai szabadalom lajstromozását vagy érvényességét érintő eljárásban”⁶⁷.

52. Konkrét érv szól az említett két bekezdésben szereplő ezen kapcsolóelv mellett, amely alapján a szóban forgó jogcím megadásával közvetlenül érintett tagállam rendelkezik kizárólagos joghatósággal. Mindez a jogalkotó azon szándékát tükrözi, hogy megfeleljen a 44/2001 rendelet (12) preambulumbekkezdésében említett, a bíróság és a per közötti szoros kapcsolatra és a megfelelő igazságszolgáltatásra vonatkozó célkitűzéseknek, amelyek igazolják a főszabály szerint az alperes lakóhelyén alapuló joghatóság októli való eltéréseket.

53. Annak az államnak a bíróságai vannak ugyanis „a leginkább abban a helyzetben”⁶⁸, hogy az alkalmazandó jog alapján elbírálják a védjegyek lajstromozásával vagy érvényességével összefüggő jogvitákat, ahol e jogcím joghatóságokat fog kiváltani, mivel az alkalmazandó jog általában ugyanennek – az e jogcím oltalmát biztosítani köteles – államnak a jogi szabályozása.⁶⁹ Amint azt a Bizottság hangsúlyozza, a szellemi tulajdon-jogok oltalma és a területi szuverenitás között hagyományosan szoros kapcsolat áll fenn.⁷⁰ E tekintetben a Bíróság is rámutatott arra, hogy a szabadalmakhoz hasonló jogcímek megadása a nemzeti közigazgatás beavatkozásával jár, illetve több tagállamban különleges hatáskörű bíróságok számára tartják fenn a vonatkozó eljárásokat.⁷¹

54. Mindezen jogszabályi és ítélkezési gyakorlatbeli vívmányok fényében, valamint figyelembe véve az alapeljárásban szóban forgó szellemi tulajdonjogi jogcím lényeges sajátosságait, meg kell vizsgálni, hogy a jelen helyzetben adott esetben miként kellene alkalmazni a 44/2001 rendelet 22. cikke 4. pontjának rendelkezéseit.

65 — A Bizottság – véleményem szerint tévesen – arra hivatkozik, hogy „a 22. cikk 4. pontjában előírt kapcsolóelvek alkalmazásával főszabály szerint kijelölhető *egyetlen*, joghatósággal rendelkező nemzeti bíróság. A helyzettől függően azon tagállam *bíróságáról* van szó”, ahol a szóban forgó szellemi tulajdonjogi jogcímet bejelentették vagy lajstromozták (kiemelés tőlem).

66 — Lásd: 2009. április 28-i Apostolides-ítélet (C-420/07, EU:C:2009:271, 48. pont).

67 — A Schlosser-jelentés pontosítja, hogy ez utóbbi esetben nem az európai szabadalmi bejelentés benyújtásának helye szerint állam, hanem azon állam bíróságai rendelkeznek kizárólagos joghatósággal, amelynek tekintetében ez a bejelentés érvényesnek tekinthető és vitatható (i. m., 123. o.).

68 — Lásd a Brüsszeli Egyezménynek a 44/2001 rendelet 22. cikke 4. pontjával egyenértékű 16. cikke (4) bekezdése kapcsán: 2006. július 13-i GAT-ítélet (C-4/03, EU:C:2006:457, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

69 — A lex loci protectionis elvének alkalmazása tekintetében lásd többek között: a 864/2007 rendelet 8. cikke, valamint a Jääskinen főtanácsnok Génesis-ügyre vonatkozó indítványában (C-190/10, EU:C:2011:202, 29. pont) említett, az ipari tulajdon oltalmára létesült, 1883. március 20-i Párizsi Egyezmény 2. cikke.

70 — A Jenard-jelentés összefüggést állapít meg a között, hogy „egy nemzeti szabadalom [vagy azzal egyenértékű jogcím] megadása a nemzeti szuverenitásból fakad”, illetve hogy a tárgyra vonatkozó joghatósági szabály kizárólagos jellegű (i. m., 36. pont).

71 — Lásd: 2006. július 13-i GAT-ítélet (C-4/03, EU:C:2006:457, 22. és 23. pont).

b) A 44/2001 rendelet 22. cikke 4. pontjának a jelen esetben való esetleges alkalmazásáról

55. Mindenekelőtt pontosítom, hogy amennyiben a Bíróság – az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés tekintetében általam javasolt válasszal szemben – azt állapítaná meg, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló jogvitában a 44/2001 rendeletet kell alkalmazni, számomra egyértelmű, hogy megszövegezésére tekintettel a 22. cikk 4. pontjában foglalt joghatósági szabály – és nem az e rendelet egyéb rendelkezéseiben szereplő szabályok⁷² – alapján kell meghatározni az érintett benelux védjegy „érvényességével” kapcsolatos határozathozatalra joghatósággal rendelkező bíróságot.

56. Az említett 22. cikk 4. pontjának hatálya alá tartozó jogviták tekintetében a joghatóság-megosztás meghatározó tényezője az a szoros kapcsolat, amely egyrészt a vitatott szellemi tulajdonjogi jogcím, másrészt azon terület között áll fenn, ahol e jogcím oltalomban részesülhet.⁷³ Márpedig a benelux védjegy mint egységes joghatást kiváltó jogcím különleges esetében – mivel e védjegy a három Benelux államban érvényes, ahol egységes oltalomban részesül⁷⁴ – úgy vélem, hogy a 44/2001 rendelet 22. cikke 4. pontjának első bekezdésében hivatkozott „terület” fogalmát úgy kell érteni, hogy az a jelen esetben a Benelux terület egészére utal,⁷⁵ amely egy tagállam területének tekinthető, amint azt a Bíróság hasonló körülmények között már kimondta.⁷⁶ Ezért álláspontom szerint a benelux védjegy különleges esetében e három állam területének együttes megjelöléséről van szó, és potenciálisan mind a három állam bíróságai joghatósággal rendelkezhetnek, mivel úgy tekinthető, hogy e bíróságok mindegyike a „legalkalmasabb” az említett államok által elfogadott ezen egységes védjegyrendszer alkalmazására.

57. Hangsúlyozom, hogy az európai szabadalom tekintetében az említett 22. cikk 4. pontjának második bekezdésében kifejezetten kimondott joghatóság-megosztási szabály – a szóban forgó rendszerek közötti alapvető különbségek miatt – nem ültethető át a benelux védjegyre.⁷⁷ Az európai szabadalom ugyanis különbözik a benelux védjegytől a tekintetben, hogy nem képez egységes jogcímet, hanem a különálló nemzeti szabadalmakat fogja össze.⁷⁸ Amint arra a Bizottság rámutat, „jogi szempontból lényegében továbbra is olyan különböző szabadalmakról van szó, amelyek egyenként az érintett nemzeti területhez kötődnek”. Ez indokolja, hogy a tisztán nemzeti szellemi tulajdonjogi jogcímekhez hasonlóan továbbra is az az állam rendelkezik joghatósággal, amelynek a területén az európai szabadalom oltalmát kéri.

72 — A 44/2001 rendelet egyéb rendelkezéseinek a szellemi tulajdon területén való lehetséges alkalmazásáról lásd: a jelen indítvány 23. pontja.

73 — Figyelemmel arra, hogy a 44/2001 rendelet 22. cikkében foglalt valamennyi joghatósági szabály kizárólag a kérelem tárgyán alapul, és a felek lakóhelyétől függetlenül alkalmazandó, e cikk 4. pontja elméletileg akkor is alkalmazható, ha a felek egyike sem rendelkezik lakóhellyel a tagállamok – és különösen a Benelux államok – valamelyikében; a jelen esetben azonban nem erről van szó, mivel az alapeljárás alperese egy luxemburgi társaság.

74 — Lásd: bevezetés, valamint a CBM 1. cikkéhez és az LBM 37. cikkéhez fűzött kommentár a jelen indítvány 19. lábjegyzetében említett indokolásban.

75 — A benelux területet a CBPI 1.16. cikke értelmében „a Belga Királyság, a Luxemburgi Nagyhercegség és a Holland Királyság európai területe” alkotja.

76 — Lásd: 2006. szeptember 7-i Bovemij Verzekeringen ítélet (C-108/05, EU:C:2006:530, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), ahol a Bíróság „[a Benelux Védjegy hivatalnál] [jelenleg: Benelux Szellemitulajdon-védelmi Szervezet] *lajstromozott védjegyeket illetően*” emlékeztetett arra, hogy „a Benelux államok területe egy tagállam területének tekintendő, mivel a [védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL 1989. L 40., 1. o., magyar nyelvű különkiadás: 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.)] 1. cikke e védjegyeket egy tagállamban bejegyzett védjegyeknek tekinti” (kiemelés tőlem). Lásd még analógia útján: 1995. augusztus 11-i Roders és társai ítélet (C-367/93–C-377/93, EU:C:1995:261, 20. pont), ahol a Bíróság kimondta, hogy „a bor jövedéki adója tekintetében Belgium, Hollandia és Luxemburg területét *egységes területnek* kell tekinteni, [mivel az ezen országok között létrejött egyik] egyezmény egységesítette a jövedéki adó mértékét és kritériumait” e területen (kiemelés tőlem).

77 — Az európai szabadalmi rendszer, illetve egy egységes jogcímre vonatkozó rendszer elhatárolásáról, valamint ennek joghatóságra gyakorolt hatásáról lásd: Schlosser-jelentés (i.m., 123. pont).

78 — Jóllehet e jogcím megadására a müncheni Európai Szabadalmi Hivatal által folytatott egységes eljárás keretében kerül sor, e jogcím ugyanazokat a jogokat biztosítja egyidejűleg a szabadalom jogosultjának a bejelentő által megjelölt államban vagy különböző államokban, amelyeket az egyes szerződő államokban megadott nemzeti szabadalmak is biztosítanak számára (lásd: a Müncheni Egyezmény 2., 3., 64. és 79. cikke).

58. Az ilyen típusú, az Európai Közösség, majd az Európai Unió szintjén létrehozott jogcímek tekintetében éppen arra tekintettel fogadtak el különös joghatósági szabályokat, hogy a Brüsszeli Egyezményvel megállapított és a 44/2001 rendeletben átvett joghatósági szabályok nem felelnek meg teljes mértékben az egységes szellemi tulajdonjogi jogcímek sajátosságainak. Ez elmondható a „közösségi formatervezési minták”⁷⁹, a „közösségi védjegy” (jelenleg: „európai uniós védjegy”)⁸⁰, valamint az „egységes joghatással bíró európai szabadalom”⁸¹ esetében egyaránt.

59. Írásbeli észrevételeiben a Bizottság azt állítja, hogy az „eltérést engedő e rendszerekből ugyanakkor nem következik az, hogy egy olyan tagállam bírósága rendelkezhetne joghatósággal, ahol a szellemi tulajdon-jog nem érvényes”⁸². A magam részéről hangsúlyozni kívánom, hogy a szóban forgó – különösen az európai uniós védjegy érvényességével kapcsolatos – rendelkezések az e rendelet 22. cikkének 4. pontjában foglalt szabály teljes félértelét eredményezik, amennyiben az elsődlegesen az érvénytelenség megállapítására irányuló kérelmek tekintetében egy központi hivatal, míg az érvénytelenség megállapítására irányuló – különösen a bitorlási jogviták keretében benyújtott – viszontkeresetek tekintetében különös hatáskörű – főszabály szerint az alperes lakóhelye szerinti tagállamban található – bíróságok joghatóságáról rendelkeznek.⁸³

60. A Bizottsághoz hasonlóan elismerem, hogy az említett 22. cikk 4. pontjának itt javasolt megszorító értelmezésével kapott eredmény – amely szerint három uniós tagállam bíróságai egyaránt joghatósággal rendelkezhetnek egy benelux védjegy érvénytelenségével összefüggő jogvita elbírálására – nem tűnik „optimálisnak” a 44/2001 rendelet által elérni kívánt célkitűzésekre figyelemmel.⁸⁴ Ugyanakkor, amennyiben e rendelet lenne alkalmazandó egy ilyen jogvitára, úgy meglátásom szerint helytálló ez az értelmezés, tekintettel mind a rendelet 22. cikke 4. pontjának szövegére és indokára, mind a szóban forgó szellemi tulajdonjogi jogcím különös jellemzőire.⁸⁵

79 — Lásd: a közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002. L 3, 1. o., magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.), amelynek 79–94. cikke megállapítja a „[j]oghatóság[i] szabályokat] és eljárás[t] a közösségi formatervezési-oltalommal összefüggő jogvitákban”, meghatározva a Brüsszeli Egyezmény rendelkezéseivel való kapcsolatukat.

80 — Lásd: a közösségi védjegyről szóló 207/2009/EK tanácsi rendelet és a közösségi védjegyről szóló 40/94/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 2868/95/EK bizottsági rendelet módosításáról, valamint a Belső Piaci Harmonizációs Hivatalnak (védjegyek és formatervezési minták) fizetendő díjakról szóló 2869/95/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. december 16-i (EU) 2015/2424 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 341., 21. o; helyesbítések: HL 2016. L 71., 322. o., HL 2016. L 110., 4. o.), amely 2016. március 23-án lépett hatályba. Konkrétan, a 2015/2424 rendelet 1. cikkének 90–96. pontja módosítja a 207/2009 rendelet 94–108. cikkét, amely utóbbiak meghatározták a „[j]oghatóság[i] szabályokat] és eljárás[t] a közösségi védjeggyel összefüggő jogvitákban”, kitérve különösen arra, hogy e területen mennyiben alkalmazandó a 44/2001 rendelet (lásd még: a 207/2009 rendelet (16) és (17) preambulumbekendése).

81 — Az 542/2014 rendelet által az 1215/2012 rendeletbe bevezetett módosításokat (lásd: a jelen indítvány 10. pontja) az 542/2014 rendelet (1)–(12) preambulumbekendése tartalmazza. Lásd még: az 1215/2012 rendelet 71a. és azt követő cikkeihez fűzött kommentár, P. Mankowski, *European Commentaries on Private International Law*, I. kötet, *Brussels Ibis Regulation*, Magnus, U. és Mankowski, P., (felügyelte:) Otto Schmidt, Köln, 2016, 1075. és azt követő oldalak.

82 — E tekintetben a Bizottság különösen a 207/2009 rendelet 97. cikkére, valamint az 1215/2012 rendeletnek az 542/2014 rendeletből átvett 71a. és 71b. cikkére utal.

83 — Az összetett tartalmú ezen különös joghatósági szabályokról lásd többek között: Beraudo, J.-P. és Beraudo, M.-J., „Convention de Bruxelles, conventions de Lugano et règlement (CE) n° 44/2001”, *JurisClasseur Europe*, 3010. füzet, 2015, 66. és azt követő pontok; Gaudemet-Tallon, H., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, LGDJ-Lextenso, Issy-les-Moulineaux, 5. kiadás, 2015, 118. és azt követő pontok.

84 — A Bizottság elismeri, hogy a 44/2001 rendelet alkalmazása választási lehetőséget biztosítana a felperes számára, ami nem illeszkedik maradéktalanul e jogi eszköz célkitűzéseire, és csökkentené a kiszámíthatóságot a CBPI 4.6 cikke szabályainak alkalmazásához képest, mivel ez utóbbiak alapján az esetek többségében megállapítható egyetlen bíróság kizárólagos joghatósága. Márpedig emlékeztetek arra, hogy e rendelet (11) és (15) preambulumbekendése értelmében a rendelet főszabály szerint annak biztosítására irányul, hogy a „joghatósági szabályok [...] nagymértékben kiszámíthatók [legyenek]”, és „a párhuzamos eljárások lehetőség[e a] minimumra csökken[jen]”.

85 — Beraudo, J.-P. és Beraudo, M.-J. (i. m.) szintén úgy véli, hogy amennyiben egy nemzetközi jogi eszköz alapján a tagállamokban vagy egy nemzetközi hivatalhoz benyújtott kérelem a jogcím több államban való megadásához vezet, úgy ezen államok mindegyikének bírósági kizárólagos joghatósággal rendelkeznek az ezen államnak megadott európai szabadalom lajstromozását vagy érvényességét vitató eljárásokban (lásd: 51. pont vége).

61. Végül úgy vélem, hogy e negatív megállapítás árnyalásra szorul, mivel valószínű, hogy – az alapeljáráshoz hasonlóan – az esetek nagy részében az érintett benelux védjegy bejelentésének és/vagy lajstromozásának helye alapján ténylegesen a rechtbank Den Haaghoz (hági elsőfokú bíróság) fordulnak.⁸⁶ Úgy tűnik számomra, hogy a felperes számára rendelkezésre álló, az e három állam bíróságai közötti választási lehetőség miatt az alperes kétségtelenül arra kényszerülhet, hogy egy általa nem ismert nyelven terjessze elő a védekezését, és így felmerülhet a „forum shopping” (a legkedvezőbb igazságszolgáltatási fórum kiválasztásának) veszélye. Mindazonáltal e választási lehetőség anyagi jogi következményei a benelux védjegy különleges összefüggésében az általánoséhoz képest jelentéktelenebbek, mivel az e védjegyre alkalmazandó jogi rendszer az e tagállamok közötti teljes körű harmonizáció tárgyát képezte, és egységesen értelmezendő.⁸⁷

c) A CBPI 4.6 cikke kiegészítő alkalmazásának kizártságáról

62. Annak érdekében, hogy feloldja azokat a korlátokat, amelyeket a 44/2001 rendelet 22. cikke 4. pontjának esetleges alkalmazása a benelux védjegyhez hasonló, egységes joghatással bíró szellemi tulajdonjogi jogcímmel összefüggő jogvitákban eredményezhet,⁸⁸ a kérdést előterjesztő bíróság felveti a CBPI 4.6 cikkében szereplő „joghatósági” szabályok – a jelek szerint kiegészítő jellegű – alkalmazásának lehetőségét annak meghatározása érdekében, hogy e területen a három Benelux állam közül pontosan melyik rendelkezik joghatósággal.⁸⁹

63. Először is hangsúlyozom, hogy a CBPI 4.6 cikke egy sor olyan lépcsőzetes joghatósági szabályról⁹⁰ rendelkezik, amelyek lényeges tartalma alapvetően különbözik a 44/2001 rendelet 22. cikke 4. pontjában szereplő, kizárólagos jellegű joghatósági szabálytól. Mindehhez hozzáfűzöm, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a 44/2001 rendelet rendelkezéseit, így a 22. cikkének 4. pontját is önállóan kell értelmezni, nem pedig a tagállamok jogára utalással.⁹¹

64. Végül úgy vélem, hogy a CBPI e rendelkezésére történő, akár csak kiegészítő jellegű utalást is el kell vetni abban az esetben, ha a Bíróság megállapítása szerint a 44/2001 rendelet 71. cikke kizárja a CBPI alkalmazását. Ekkor ugyanis kizárólag a 44/2001 rendelet rendelkezései alkalmazandók az alapeljárásban szereplőhöz hasonló jogvita nyomán előálló joghatósági vagy akár eljárási összeütközéssel kapcsolatos kérdések eldöntésére.

65. Az, hogy a felperes – véleményem szerint – tetszőlegesen fordulhat több Benelux állam bíróságához, ha egy ilyen jogvitára az említett rendelet 22. cikkének 4. pontját kellene alkalmazni, olyan nehézségekkel járna, amelyek korántsem leküzdhetetlenek, hiszen maga a rendelet is tartalmaz rájuk vonatkozó megoldásokat. Így párhuzamos eljárások esetén az e három állam közötti

86 — Ennek valószínűsége ahhoz kapcsolódik, hogy Hágában található az OBPI székhelye, amely hivatalhoz a benelux védjegy lajstromozására irányuló kérelmek – közvetlenül, vagy a hozzá érkezett bejelentést az OBPI-hez továbbítani köteles nemzeti közigazgatási szerv útján – benyújthatók (a CBPI 2.5 cikkének (1) és (4) bekezdése). Egyébiránt a joghatóság ilyen összpontosításának elkerülése érdekében a Benelux államok egy sor, a CBPI 4.6 cikkében átvett szabályt elfogadtak (lásd: a jelen indítvány 49. lábjegyzete).

87 — A Benelux Bíróság létrehozásáról és alapszabályáról szóló szerződés 6. cikkének (lásd: a jelen indítvány 13. lábjegyzete) és a CBPI 1.15 cikkének megfelelően ugyanis a három benelux állam bíróságainak lehetőségük – vagy akár kötelezettségük – van arra, hogy az említett bírósághoz forduljanak az utóbbi jogi eszköz rendelkezéseinek előzetes döntéshozatali eljárás keretében való értelmezésével kapcsolatos kérdésekkel.

88 — E korlátokról lásd különösen: a jelen indítvány 84. lábjegyzete.

89 — A CBPI 4.6 cikke rendelkezéseinek esetleges – a 44/2001 rendelet rendelkezéseire képest kiegészítő jellegű – alkalmazásáról lásd: S. J. Schaafsma, i. m., 9. pont.

90 — Ennek tartalmát a jelen indítvány 48. lábjegyzete foglalja össze.

91 — Lásd a Brüsszeli Egyezménynek a 44/2001 rendelet 22. cikke 4. pontjával egyenértékű 16. cikke (4) bekezdése kapcsán: 1983. november 15-i Duijnsteet-ítélet (288/82, EU:C:1983:326, 16–19. pont); 2006. július 13-i GAT-ítélet (C-4/03, EU:C:2006:457, 14. pont), továbbá analógia útján, az említett rendelet 22. cikkének 1. pontja kapcsán: 2015. december 17-i Komu és társai ítélet (C-605/14, EU:C:2015:833, 23. pont).

joghatóság-megosztás alapja az ugyanezen rendeletnek a tagállami bíróságok között felmerülő perfüggőség és összefüggő eljárások kérdését szabályozó 27–30. cikkében foglalt az a szabály, amely szerint az „elsőként felhívott bíróság” elsőbbséget élvez,⁹² a Bíróságnak az említett cikkekre vonatkozó ítélkezési gyakorlata fényében.⁹³

66. Következésképpen, ha a Bíróság szükségesnek tartaná az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésre való válaszadást, véleményem szerint meg kellene állapítania, hogy a 44/2001 rendelet 22. cikkének 4. pontját úgy kell értelmezni, hogy a benelux védjegy lajstromozásával vagy érvényességével összefüggő, határokon átnyúló jogvita elbírálására mindazon három tagállamnak – azaz a Belga Királyságnak, a Luxemburgi Nagyhercegségnek és a Holland Királyságnak – a bíróságai joghatósággal rendelkeznek, amelyek területén e szellemi tulajdonjogi jogcím joghatásokat vált ki, és ahol e jogcímet egységes oltalomban kell részesíteni.

V – Véggövetkeztetések

67. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszoljon a rechtebank Den Haag (hágai elsőfokú bíróság, Hollandia) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001 rendelet 71. cikkét úgy kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha egy határokon átnyúló jogvita mind e rendelet, mind pedig a szellemi tulajdonról (védjegyek és formatervezési minták) szóló, 2005. február 25-én Hágában aláírt egyezmény hatálya alá tartozik, a tagállam az említett rendelet 71. cikkének (1) bekezdése alapján alkalmazhatja az ezen egyezmény 4.6 cikkében előírt joghatósági szabályokat.

92 — Lásd még: a 44/2001 rendelet (15) preambulumbekzdése. Konkrétan, e rendelet 29. cikke előírja, hogy „[a]mennyiben a kereset elbírálására több bíróság kizárólagos joghatósággal rendelkezik”, amint ez az említett rendelet 22. cikke 4. pontjának a benelux védjeggyel összefüggő jogvitára való alkalmazása esetén előfordulhat, „a később felhívott bíróság az elsőként felhívott bíróság javára megállapítja saját joghatóságának hiányát”.

93 — Lásd különösen az e rendelet 22. cikkében foglalt kizárólagos joghatósági szabály és az ugyanezen rendelet 27. cikkében szereplő perfüggőségi szabály kapcsolata tekintetében: 2014. április 3-i Weber-ítélet (C-438/12, EU:C:2014:212, 48. és azt követő pontok).